

YUGOSLAVIAKO ALBERDI K. (II)

Yugoslaviako Alderdi Komunista ez dabil intelektuala-kaz baino obeto teknokrata-edo deritxoenakaz. Autojestinoaren formula oso distiratsua zan paperean; baina, produzino neurtzeko orduan, ilunago agertu da. Eskasa produzino, ta txarrak jeneroak; horixe emoten eban 1969 urteko esperientziak. Titok teknokratak aurkitu zituan errudun, Baina Alderdiak esku-lotuta dagozala erantzun dabe teknokratak: euren aurkako akusazinoa Alderdiaren kontra bihurtu dabe teknokratak. Alderdiak, barriz, dino, autojestino-sistemak ez deusola askatasunik ixten plan-gintza ondo koordinatu baterako. Baina Titok ez dau autojestinoaren sistema ikus-barritu nahi. Apurka apurka Alderdiaren desmontaje bat ari* da Yugoslavian gertatzen, teknokraten eta intelektualen eskuetan.

Holan doaz, Yugoslaviako Alderdiaren barruan, tentsinoak eta kontradizinoak ugaritzen, prolemak beti konpromisoz askatzeagaitik. Alderdiaren eta Alderdi ez dan erriaren erantzukizunak* ondo mugatu ta zehaztu barik dagozalako. Eboluzino hau, halan ta guztiz be, oso onuragarri izan leiteke etorkizunean, Alderdiaren eta erriaren arteko utsunean zubi bat egiteko.

Nazino arazoak eta nazino zaletasuna dira beste mila tentsinoren urrango iturburu. Yugoslavia, ezaguna danez, nazino askoren federazino da; eta hau ohargarri* egiten da Alderdiaren baitan*. Aspaldidanik ibili dira gorabehera gatx askoren aurrean nazinotasunok; eta, gaur bertan be, amaika liskar* minduren txakur azurra dago hemen. Beste puntu askotan legez, hemen be konpromiso larregiko soluzino ez-benetakoa emon baita*. Eta holan, konfliktuok garaitu beharrean, euretan amildu* da Alderdia.

Titoren politikazko esannahi ta eginkizunak gauzazko izatetik gero ta sinbolozko ta errepresentazinozkoago izatera ailegatzen ari* dira. Ta euren politika moduztatu beharrean aurkitu dira nazinotasun bakoitzeko Alderdi-abarrak, erriaren aurrean. Gero ta irrealagoa baita* Titoren buruzagitza orokorra*, erri barneko politika arazoetan behintzat. Alderdi-abar bakoitza norberaren erriagaz estuago lotuaz, ostera, Alderdiaren barruko tentsinoak gogorragezaten da.

Tentsinoak ez dira berez txarrak: demokraziaren irudi patriarkal utsa da tentsino bako demokraziaren ametsa*. Esku zuriko intelektual moralistak eta paternalistak bakarrik esan leikee, nahiago dabela ordenua justizia baino. Erraz igarri leiteke, Errepublikak zegaitik ikarutzen eban Ortega. Baina tentsinoak aprobetxatzen jakitea da, hain zuzen, demokraziaren artea; eta, aprobetxatuz, tentsinoak alkarren kontradizino bihurtzetik salbatzea. Yugoslavian, ostera, tentsinoak alkarren kontradizino bihurtzen ari* dira. Eta Alderdi Komunista ez da ausartzen* pluralismoaren uretara salto egiten.

Baina egin beharrean dago, nahi ta nahi ez. Eta arazoia da, Yugoslavia pluralismorik sakoneneko ta bizieneko lurraldea dala berez (nazinotasunetan, ekonomiazko interesetan, izkuntzetan, kulturetan, pentsakeran, erlejiotan, kondairan, edozetan). Prolemon soluzino, ostera, egiazko pluralismorik bakoa da. Kontradizinoz josita geratzen da, horrela, Alderdi Komunista.

Nazino arteko sozialismoaren pluralismoa asieratik bertatik hain gogorki defendidu dauan Yugoslaviak ezin dau nazino barnean pluralismoa konpondu. Hau ikusita, konprengarriago egiten da Rumaniaiko esperimentua, bardin Ungariako Kadar-ena be, ta zelanbait*. Txekoslovakian Husak-ek probatu gura dauana. Halan be, kondaira beti aurrera doala egia bada, ezin esan leiteke Yugoslavia besteok baino atzerago doanik. Izaera pluralistako erri guztiak dagoz, goiz edo berandu, ekintza-molde pluralistak sortu beharrean. Alderdi Komunistak berak pluralismo hori onartu ta aurrera atera ezin dauanean, utsune ikaragarri bat sortzen da Alderdiaren eta erriaren artean. Eta utsune

horrek derrigor dakar diktadura edo krisia. Edo biak. Biokaz dago, horregaitik, komunismoa konfrontaturik. Baina ez komunismoa bakarrik.

Jose Azurmendi

GARRANTZIKO BI GERTAERA (Euskera batuan)

Bi gertaera harrigarri izan dira aspalditxo honetan, Europako demokrazia sailean. Alde batetik, Jean Jacques Servan-Schreiber-en garaipena*; eta bestetik, Harold Wilsonen erorpena*.

Bi gertaera hoiek oso desberdinak izan arren, zerbait elkar ikusirik ba dute, ustegabekoak izatea, alegia*.

Ofiziozko politiko eta teknokratikoei gehienetan ez zaie atsegin ustegabekoa. Berria, bai, asko maitatzen dute, baina baldintza batekin: berri hori antzinakoaren arras* antzekoa izan dadila.

"Le Soulier de Satin" antzerkiaren personaje batek horixe esaten du: "Berria, bai, berria eman diezadatela, Askok maitatzen dut..., baina lehengoaren berdin antzekoa izatekotan".

Jean Jacques Servan-Schreiber-en Nancy uriko garaipena sopesa bat izan da Frantzia, bai gobernuaren aldekoentzat, bai ezkerreko oposizio delakoarentzat.

Nor da izar berri hau, sortaldetik agertzen zaiguna? Batzuek eta besteek berehala ikusi dituzte mehatxaturik* beren buruak, Eta arrazoiz.

Ba liteke, Jean Jacques Servan-Schreiber-en garaipenak ondoreak izatea Europako politikan. Baina ondore onak izango direnik ez nuke nik esango.

Nere ustez, Jean Jacques Servan-Schreiber hau amerikanoaren iduria bera da; eta bere jokabidea neo-kapitalismo porrokatua izanen* dela iduritzen zait.

Berria, berria..., baina antzinakoa lakoxea izatekotan!

Federik gabeko zibilizazio honetatik ez gaitu aterako Jean Jacques Servan-Schreiber-en politikak, bera ere* helburu* materialetan leporaino sartuta dagoelako.

Gaurko egunean justiziaren aldeko politika behar dugu mundu guzian, eta ez diru-atsegin politika edo ugaritasun politika.

Harold Wilson gizaixoaren hutsa, beste gauza bat da. Nere ustez, Merton fraile famatuak "self-defeating" deitutakoaren exenplo berezi bat da huts hau, besterik ez.

Mertonek sortutako hitzok —"self-defeating prophecy" eta "self-fulfilling prophecy"— oso egokiak iduritzen zaikit, gaurko gertaera batzuk erakusteko.

"Self-fulfilling prophecy" betetzen den profezia bat da. "Self-defeating prophecy", berriz, betetzen ez dena; eta ez da betetzen, hain zuzen ere* lehen aurretik iragarria izan delako.

Hurbil* dugun exenplo bat emango dugu. Ba liteke, Unamunok egindako profezia ez betetzea, hau da, euskera ez hiltzea, hain zuzen ere Unamunok berak, nahi ta nahi ez, euskerak laster hil behar zuela iragarri zuelako. Beraz, Unamunoren iragarpena "self-defeating" profezia bat izango lizateke. Ala Jainkoa!

Inkesta* neutralik ez dago. Inkestak, gehien gehienetan, alde batera edo bestera makurrarazten dute errealitatea.

Hala izan da kasu honetan, Wilsonen aldeko profeziek bera hil dute.

Guretzako ondore handirik ez du izango hiltze honek.

Laboristak nahiz kontserbadoreak, guretzat berdinak.

Karlos Santamaria